

Leidraad regionale verkenningfase Kind naar Gezonder Gewicht

Gezien de ontwikkelingen rondom GALA, IZA en de beleidsregel worden steeds meer verkenningen gestart om regionaal samen te werken op de aanpak Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG). Met als doel om gezamenlijk op te trekken in de implementatie en bepaalde taken regionaal te coördineren. Dit document biedt houvast in die eerste stappen met betrekking tot regionale verkenning. Deze leidraad neemt je mee in de eerste te zetten stappen en gaat in op praktijkvoorbeelden en biedt concrete handvaten.

De informatie in dit document is gebaseerd op de ervaringen die al zijn opgedaan door diverse regio's en (landelijke) expertise over de implementatie van een integrale netwerkaanpak en samenwerking.

Voor wie is dit document bedoeld?

Deze leidraad is bedoeld voor regio's die aan de start staan van de regionale implementatie. Denk aan beleidsmedewerkers, adviseurs rondom IZA, en (potentiële) regionale coördinatoren/ regionale projectleiders. Ben je al verder in het proces? Lees dan de leidraad regionalisering implementatiefase. Deze vind je onder [tools](#).

Wat vind je in dit document?

- ◆ Wat verstaan we onder regionaal samenwerken?
- ◆ Voordelen van regionaal samenwerken
- ◆ Commitment als essentiële randvoorwaarde voor regionaal samenwerken
- ◆ Stappenplan richting regionaal samenwerken, stap 1 t/m 5
- ◆ Voorbeeld m.b.t. inrichting keten lokaal versus regionaal

Wat verstaan we onder regionaal samenwerken?

Binnen dit document spreken we van regionale samenwerking als twee of meer gemeenten een samenwerking aangaan rondom Kind naar Gezonder Gewicht. Dit kan gebaseerd worden op al bestaande subregio's (op andere onderwerpen bijvoorbeeld) of op het gebied van zorgkantoren. Voorbeelden: GGD regio, zorgkantoorregio, IZA-regio, naburige gemeenten of bestaande regio's zoals Brainport Eindhoven of regio Foodvalley. Dit zal als gevolg hebben dat bepaalde taken regionaal (bovenlokaal/ gemeente overstijgend) opgepakt zullen worden.

Om te komen tot een regionale samenwerking dient een verkennende fase doorlopen te worden. Vaak wordt hiervoor een specifiek persoon als kartrekker/verkenner aangesteld. Denk bijvoorbeeld aan een beleidsmedewerker van gemeente of een GGD. Wanneer het besluit tot regionaal samenwerken is genomen, zien we in de praktijk veelal dat samenwerkende gemeenten een persoon aanstellen in de rol van regiocoördinator, of dat deze verkenner de rol van regiocoördinator krijgt.

Voordelen van regionaal samenwerken

Het meest genoemde voordeel is dat Kind naar Gezonder Gewicht efficiënter geïmplementeerd kan worden. Gezamenlijke uitdagingen en vraagstukken kunnen immers centraal en uniform opgepakt worden waarmee tijd en geld kan worden bespaard. Denk aan de duurzame financiering, de inzet van centrale zorgverleners, monitoring, aanmelding en registratie van gezinnen, communicatie, opleidingen en interne intervisie voor professionals, of inkoopafspraken met de zorgverzekeraar.

Voordelen op een rij qua proces voor de regio:

- ◆ Mogelijkheid om regionaal met elkaar te leren, sparren en ontwikkelen, wat ook andere ketenaanpakken en gezondheidsvraagstukken ten goede komt (bijvoorbeeld in wat het vraagt om deze brede netwerksamenwerking te realiseren en hoe die lokaal ook doorontwikkeld kan worden naar andere gezondheidsvraagstukken);
- ◆ Het past bij de trend om regionaal te werken, zoals in het IZA is opgenomen rondom het regiobeeld en regioplan.
- ◆ Onderling vertrouwen en verbinding tussen gemeenten groeit, wat de zorg en ondersteuning voor de inwoners ten goede komt.

Voordelen op een rij voor de inhoud van Kind naar Gezonder Gewicht:

- ◆ Afspraken met bovenlokale organisaties, zoals ziekenhuizen, zorggroepen en zorgverzekeraars, kunnen efficiënter en effectiever vormgegeven worden (dit geldt zowel op uitvoerend niveau als op bestuursniveau);
- ◆ Het biedt meer mogelijkheden voor kleinere gemeenten (zoals meer slag- en mankracht op uitvoerend- en coördinerend niveau);
- ◆ Kwaliteitswaarborging van uitvoer van centrale zorgverleners (regionale intervisie, sparren, kennis en kunde vergroten)
- ◆ Kwaliteitswaarborging van uitvoer van lokale projectleiders en coördinatoren (intervisie, sparren, kennisdeling, netwerkversterking)
- ◆ Kwaliteitswaarborging van positionering van centrale zorgverleners (indien gepositioneerd bij één regionale organisatie);
- ◆ Je versterkt de positie van Kind naar Gezonder Gewicht en hebt hiermee een sterkere propositie naar nieuwe gemeenten om aan te sluiten en voor je eigen gemeente om ermee door te gaan;
- ◆ Je verduidelijkt je communicatie naar de kinderen en gezinnen en samenwerkingspartners toe doordat er een naam, visie en structuur in de regio is;

Commitment als essentiële randvoorwaarde voor regionaal samenwerken

Om de regionale samenwerking te laten slagen geldt het creëren van commitment als belangrijkste randvoorwaarde. De verkenningsfase dient erop gericht te zijn toe te werken naar bestuurlijk draagvlak bij de betrokken gemeenten en een gedeelde ambitie/visie om middels de aanpak het verschil voor kinderen en gezinnen te kunnen maken.

Stappenplan richting regionaal samenwerken

Wanneer je als regio overweegt om gezamenlijk op te trekken zit je in een verkenningsfase. De volgende stappen kun je dan doorlopen, vergelijkbaar met de eerste vijf stappen uit fase 1 die in [de handreiking](#) beschreven staan. Het is geen blauwdruk en in iedere regio zal het maatwerk zijn wat betreft waar je begint en hoe de stappen doorlopen worden.

Voor verdere tips, bekijk ook de Handreiking voor initiatiefnemers, projectleiders en netwerkregisseurs.

Stap 1:

Haal de opdracht op

- ◆ Onderzoek urgentie en behoefte regionale samenwerking
 - Breng in kaart om welke regionale samenwerkingspartners het gaat. Hier kan de [stakeholdersanalyse](#) voor gebruikt worden.
 - Zoek contact met de belangrijkste stakeholders in de regio die invloed hebben op de aanpak van overgewicht van kinderen
 - Ga na: welke partijen hebben baat bij regionale samenwerking? Denk hierbij aan professionals zoals kinderartsen, huisartsen, gemeenten, etc.
 - Breng zo duidelijk mogelijk de noodzaak tot veranderen en de meerwaarde van regionale samenwerking in kaart.
 - Onderbouw je verhaal met de (tegenvallende) opbrengst en ongewenste gevolgen van de huidige aanpak en de belangrijkste knelpunten. Vertaal die gevolgen en knelpunten naar kosten, aantallen en cijfers. Je kunt ook één of meer praktijkvoorbeelden gebruiken. Probeer je te verplaatsen in de beslissers.
 - Welke regio wil samenwerken? Opties: GGD regio, zorgkantoorregio, IZA-regio, naburige gemeenten, bestaande regio's.
- ◆ Inventariseer wie kan de kartrekker/kwartiermaker zijn en leg dit vast. Opties: GGD (bijv. adviseur SPUK/GALA/IZA, GGD), regiocoördinatoren JOGG, zorgkantoor, beleidsambtenaren gemeente, gemandateerde gemeente IZA, lokale projectleider KnGG.
- ◆ Bij voldoende draagvlak om verder te onderzoeken, leg alvast schriftelijk vast welke afspraken er al regionaal gemaakt kunnen worden.

Stap 2:

Maak een startfoto en creëer overzicht

Bij voorkeur uitgevoerd door de kartrekker/kwartiermaker. Inventariseer met stakeholders welke knelpunten zij ervaren en welke oplossingsrichtingen zij zien. Hiervoor kan de JOGG-tool [Preventiematrix overgewicht en obesitas](#) worden gebruikt.

- ◆ Ga na: hoe is de ondersteuning en zorg voor kinderen met overgewicht nu in de regio georganiseerd: hoe zien lokale inrichtingen eruit en zijn er al regionale samenwerkingen/ ketenaanpakken en/of ontwikkelingen waar op aangesloten kan worden? Hoe worden huidige activiteiten gefinancierd?
- ◆ Onderzoek de aanknopingspunten voor een regionale implementatie van KnGG en de kansen die dit biedt voor andere lokale en regionale ketenaanpakken en ontwikkelingen. Creëer overzicht in dat wat er al is en wat nog ontbreekt. Breng onder meer in kaart:
 - Zijn er gemeente in de regio al actief met KnGG? Is er een KnGG-projectleider?
 - Welke organisaties ga je betrekken? Opties: Zorgkantoor, gemeenten, GGD, JGZ, Sociale wijkteams, Huisartsengroep, Ziekenhuis, gemandateerde gemeente IZA
 - Hoe ziet het regiobeeld eruit? (zie www.regiobeeld.nl)
- ◆ Voer een stakeholders analyse uit en voer gesprekken met de belangrijkste stakeholders, bijvoorbeeld lokale beleidsambtenaren en regionale partners als ziekenhuizen, JGZ, etc. Ga in op vragen als:
 - Hoe is hun lokale situatie, wat doen ze al, of nog niet m.b.t de doelgroep, wat werkt wel of niet? Om van daaruit samen te kunnen bepalen of ze met Kind naar Gezonder Gewicht aan de slag willen?
 - Hoe kijken ze naar een regionale samenwerking? Welke kansen/mogelijkheden zien zij?
 - Wat voor rol zien ze voor zich?
 - Zouden ze mee willen doen in een koplopergroep, stuurgroep, gesprek met andere partners regionaal? (co-creatie en gezamenlijke eigenaarschap zijn essentieel)
 - Welke kansen of bedreigingen liggen er en wat hebben zij nodig om een rol te kunnen pakken?
 - Welke gevoeligheden, onderstromen spelen er mogelijk onderling of m.b.t. de aanpak? Bespreek deze.
 - Welke individuele/ lokale en organisatiebelangen spelen er? En hoe verhouden deze zich tot de regionale en gemeenschappelijke belangen? Bespreek deze.
- ◆ Breng de risico's en kansen in kaart. Leg vast en breng de uitkomsten van deze stap overzichtelijk in beeld. Zie hiervoor [het schema in het format projectplan](#) voor lokale projectleiders.

Stap 3:

Breng de gewenste situatie in beeld

Bepaal gezamenlijk wat de ambitie is en waar naar toe gewerkt gaat worden.

- ◆ Faciliteer (meerdere) co-creatieve bijeenkomsten met de belangrijke stakeholders, waarbij ingegaan wordt op de huidige situatie, de gedroomde toekomst en toegewerkt wordt naar het formuleren van de stip op de horizon.
- ◆ Maak afspraken over hoe het proces ieders rol daarin. Denk bijvoorbeeld aan:
 - Welke partners moeten we hier nog meer bij betrekken?
 - Draagvlak bij de organisaties geborgd?
 - Hoe zien de vervolgstappen eruit?
 - Wat is ieders bijdrage in het vormgeven van een regionaal plan?
 - Wie wil er in de koploper-/projectgroep deelnemen?
- ◆ Leg vast in een eerste aanzet tot een regionaal plan.

Stap 4:

Bepaal wat nodig is

Maak concreet welke vervolgstappen er nodig zijn en hoe er toegewerkt kan worden naar regionale implementatie. Leg dit vast in een regionaal plan. Dit regionale plan kan onderdeel zijn van een groter regionaal plan, bijvoorbeeld als werkagenda of onderdeel van het IZA.

- ◆ Noteer in je plan zaken als regionale cijfers, financiële informatie (zie de KnGG [Wegwijzer Financiering](#)), planning en gezamenlijke ambities. Benut hierbij:
 - Wat in de basis al aanwezig is en waarop doorgebouwd kan worden;
 - Wat een verandering op dit moment eventueel in de weg staat;
 - Welke kansen en belemmeringen bestaande (lokale) ontwikkelingen bieden;
 - Hoe je met eventuele risico's kunt omgaan;
- ◆ Daar waar mogelijk kun je al voorstellen doen over zaken waarover je afspraken wilt maken (en/ of aangeven dat hierover in de eerste periode na aanstelling regiocoördinator besluiten over genomen dienen te worden), zoals:
 - Rollen en taken partners;
 - Verschil taken regionaal vs. lokaal;
 - Geschikte regionale coördinator;
 - De lokale voorwaarden;
 - Inrichting van monitoring & evaluatie;
 - Projectorganisatie;
 - Projectbegroting
- ◆ Leg je plan van aanpak voor aan koploper-/projectgroep, vraag hun feedback en scherp daarna je plan aan.

Stap 5:

Neem het besluit, doorgaan of niet

De belangrijkste stakeholders, de beslissers, maken, op basis van een het regionale plan van aanpak, een definitief besluit of er wel of niet regionaal samengewerkt gaat worden aan de implementatie van KnGG. Deze stap zorgt ervoor dat er geld vrijgemaakt kan worden en er in de volgende stappen toegewerkt wordt naar concrete samenwerkingsafspraken geconcretiseerd en de aanstelling van een regionale coördinator.

- ◆ Regionale Plan van Aanpak voorleggen aan partners in de regio.
- ◆ Formuleer een gezamenlijke opdracht vanuit meerdere gemeenten in een regio voor een kwartiermaker of regionale coördinator Kind naar Gezonder Gewicht (dit kan een onderdeel zijn van een bredere rol waarin bijvoorbeeld ook andere ketenaanpakken worden geïmplementeerd).
- ◆ Zet een vacature uit en beslis wie deze rol op zich gaat nemen.

Voorbeeld m.b.t. inrichting keten

Wat zien we gemiddeld genomen dat lokaal georganiseerd wordt en wat regionaal?

Lokaal

Reguliere taken kunnen zijn:

- ◆ Het in kaart brengen en verbinden van het lokale netwerk aan de aanpak Kind naar Gezonder Gewicht;
- ◆ Het organiseren van bijeenkomsten met lokale stakeholders/ketenpartners;
- ◆ Blijvend enthousiasmeren van het netwerk, het net ophalen over het proces van bijvoorbeeld samenwerking, toeleiding en doorverwijzing en hier vervolg aan geven waar nodig;
- ◆ Vormgeven en uitvoeren van het lokale plan van aanpak;
- ◆ Borgen van de aanpak in lokale setting (o.a. adviseren over borging van de centrale zorgverlener binnen de betreffende organisatie);
- ◆ Aanspreekpunt voor dagelijkse vragen van centrale zorgverleners en netwerkpartners binnen de gemeente (op inhoud en proces);
- ◆ Periodieke afstemming met regio-coördinator over de voortgang van Kind naar Gezonder Gewicht;
- ◆ Voeden van de regio-coördinator ten behoeve van de gesprekken met lokale gemeenten over inkoop, voortgang en rapportage over de aanpak Kind naar Gezonder Gewicht. Indien gewenst kan de lokale projectleider aansluiten bij een gemeentelijk overleg hierover;
- ◆ Voeden van regio-coördinator met betrekking tot signaleren van lokale behoeften en knelpunten m.b.t. de implementatie van de aanpak.
- ◆ Positionering centrale zorgverlener en/of kinderleefstijlcoach: Dit is afhankelijk wat er op regionaal niveau al gebeurt. Soms wordt dit regionaal ingeregeld met de betreffende organisaties (JGZ/GGD, CJG bijvoorbeeld). Maar wanneer een gemeente een andere keuze wilt maken

Regionaal

Reguliere taken kunnen zijn:

- ◆ Regionaal plan van aanpak schrijven, inclusief eenduidigheid over regionale monitoring & evaluatie (aanvullend op/parallel aan lokale monitoring & evaluatie).
- ◆ Verbinden van regionale partners welke gemeenteverstijgend zijn, (denk aan ziekenhuizen) aan de aanpak. Uitvoeringsafspraken maken met hulp- en zorgverleners over verantwoordelijkheden en taken, waaronder doorverwijzing en coördinatie functies van professionals over de domeinen heen;
- ◆ Positionering centrale zorgverlener en/of kinderleefstijlcoach: Dit is afhankelijk wat er op regionaal niveau al gebeurt. Soms wordt dit regionaal ingeregeld met de betreffende organisaties (JGZ/GGD, CJG bijvoorbeeld). Maar wanneer een gemeente een andere keuze wilt maken dan wat er regionaal wordt afgesproken, kan de gemeente dit zelf ook in gang zetten.
 - Vragen waar je als regionaal over na kunt denken en afstemmen met de gemeenten zijn: bij welke organisatie beleggen, komen tot afspraken over hoeveel fte beschikbaar is in de regio en hoe verdeeld, financiële afspraken, unanimitieit over wanneer de CZV wordt ingezet
- ◆ Het coördineren van inkoopafspraken met de preferente zorgverzekeraar in de regio
 - Gebruik hiervoor de GALA Handreiking met verantwoordelijkheden tussen gemeenten en zorgverzekeraar
- ◆ Kennisuitwisseling stimuleren binnen de regio;
- ◆ Nieuwe gemeenten meenemen in de aanpak en de lokale trends vertalen naar doorontwikkelingen die nodig zijn op regionaal niveau;
- ◆ Afstemmingsmoment faciliteren en intervisie voor lokale projectleiders en hen begeleiden waar nodig;
- ◆ (Incompany) scholing coördineren van de centrale zorgverlener i.s.m. organisatie waar de CZV belegd is;
- ◆ Afstemming met JOGG landelijk en interne/regionale doorvertaling hiervan;
- ◆ Voeden van de lokaal gezondheidsbeleidsmedewerkers en/of (adjunct)regiomanagers ten behoeve van de gesprekken met lokale gemeenten over inkoop, voortgang en rapportage over de aanpak Kind naar Gezonder Gewicht;
- ◆ Afstemming met andere ketenaanpakken uit het IZA;
- ◆ Afstemming met JOGG-regiocoördinator, indien van toepassing in de regio.

[Profielschets regiocoördinator Kind naar Gezonder Gewicht](#)

Wat hierna?

Ben je al een tijd aan het werk als regionale coördinator KnGG en/of is de regio al verder in het proces van het neerzetten van de aanpak? Lees dan de **leidraad regionalisering implementatiefase**.

Wat kunnen wij vanuit JOGG betekenen in het proces van regionaliseren?

JOGG is kennispartner van gemeenten en regio's. Daarom kunnen we helpen bij het leggen van verbindingen met of tussen andere regio's die al regionaal actief zijn;

- ◆ Advisering over het proces om te komen tot regionale samenwerking en hoe regionale implementatie van meerwaarde is naast de lokale implementatie;
- ◆ Actieve bijdrage bij regio's door middel van bijvoorbeeld presentaties/bijeenkomsten;
- ◆ Deelname aan het leernetwerk (online en fysiek) voor regio-coördinatoren uit heel het land.